

Tekenen in de Tijd 58

30 augustus-5 september 2020

Bij het begin van het nieuwe werkjaar vraagt Erik Borgman zich af welk wereldbeeld het Huis van Dominicus met zijn activiteiten eigenlijk uitstraalt. Hopelijk dragen ze bij aan een cultuur van betekenisvolheid, die vertrouwen heeft en geeft in de wereld en een rem zet op onze controledrift.

De Amerikaanse hoogleraar communicatiewetenschappen George Gerbner (1919-2005) meende dat het beeld dat mensen van de werkelijkheid hebben voor een belangrijk deel wordt gevormd door wat zij zien op televisie. Hij vond de term *mean world syndrome* uit, in het Nederlands: het gevaarlijke wereld-syndroom. Mensen die veel televisiekijken, hebben de neiging de wereld te beschouwen als gevaarlijk, slecht en beangstigend door het vele geweld dat ze te zien krijgen. Voor de Amerikaanse televisie geldt volgens Gerbner: gemiddeld zes tot acht incidenten per uur. De *New York Times*-columnist David Brooks gebruikte het gevaarlijke wereld-syndroom afgelopen week als aanduiding voor de politieke retoriek in de Verenigde Staten. Vooral in het Republikeinse kamp wordt gesuggereerd dat duistere krachten van alle kanten eropuit zijn de samenleving te ontwrichten. Eigenlijk is het altijd oorlog van allen tegen allen. Als wij niet opletten zullen 'wij' daar slachtoffer van worden, want 'zij' zijn bezig onze verdedigingslinies te ondermijnen. Niet racisme is dan het probleem, maar de opstand tegen racisme bedreigt de veiligheid. Niet corona is het probleem, maar de maatregelen om verspreiding van het covid-19-virus tegen te gaan.

In Nederland manifesteert het gevaarlijke wereld-syndroom zich niet met dezelfde heftigheid als in de Verenigde Staten. Maar al leidt het een verborgen bestaan, het is er volgens mij wel degelijk. Het vormt de achtergrond van onze mateloze controledrift, onze neiging om bij elk incident te roepen dat er ingrijpende maatregelen moeten worden genomen die ervoor zorgen dat dit nooit meer kan gebeuren. Het is ook de achtergrond van de epidemie van *burn-out* en andere psychische klachten. Onze cultuur leert ons dat het niet vanzelf spreekt dat ons leven goed, veilig en betekenisvol is en dat wij daar zelf voor moeten zorgen. Wie ontdekt dat niet te kunnen, kan met deze ontdekking niet zomaar ergens terecht. Meestal wordt geprobeerd mensen met *burn-out* te leren minder perfectionistisch te zijn. Maar misschien is het wel belangrijker dat ze minder angstig worden. Het is niet 'eigenlijk' oorlog en we hoeven niet in een wereld van strijd onze eigen beschutting te garanderen.

Misschien wel de beste bijdrage aan vertrouwen is vrijgevigheid. Door vrijgevig te zijn maken we het voor elkaar mogelijk te ervaren dat de wereld overvloedig en betekenisvol is. En dan maar hopen dat de media dat ook oppikken. Dan zijn ze niet langer de aanstichters van een *mean world syndrome*, maar van een *meaningful world culture*, een cultuur die de wereld eert als een plaats van betekenisvolheid.

Het nieuwe werkjaar begint deze week. Ook in het Huis van Dominicus. De coronapandemie is zeker nog niet over, maar we proberen te midden ervan weer een aantal activiteiten op te starten. Wij gaan opnieuw nadenken over het project 'Kopzorgen en zielepijn' die mensen met *burn-out*-klachten helpt hun leven een andere koers te geven. Wellicht kan het Joodse idee van de sabbat daarbij behulpzaam zijn.

Jonathan Sacks, de voormalige opperrabbin van Groot-Brittannië, schrijft over de sabbat:

God heeft ons de materiële wereld gegeven om mee om te gaan. Maar met de zevende dag van de week, [de sabbat], geeft God ons tijd die eraan is toegewijd Gods aanwezigheid te voelen en te baden in het licht van Gods liefde.

Zes dagen geven wij ons aan de wereld, de zevende dag ervaren wij de wereld als gave van God aan ons om te ontdekken dat deze met alles erop en eraan 'heel goed' is. Ik hoop dat we het komende seizoen volop tijd zullen krijgen en nemen om deze ervaring op te doen.

Erik Borgman, lekenDominicaan
voorzitter van de Programmaraad van het Huis van Dominicus